

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ പുരുഷസൂക്തം ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ പുരുഷസൂക്തം ॥

॥ ഹരിഃ ഓ(4)ം ॥

സഹസ്രം ശരീർഷാ പുരുഷഃ |

സഹസ്രാക്ഷഃ സഹസ്രപാത് |

സ ഭൂമിം വിശ്വതോ വൃത്വാ |

അത്യതിഷ്ഠദ്രശാംഗുലം |

പുരുഷ ഏവേദഗ്ം സർവ്വം |

യദ്ഭൂതം യച്ച ഭവ്യാം |

ഉതാമൃതത്വസ്യേശാനഃ |

യദനേനാതിരോഹതി |

ഏതാവാനസ്യ മഹിമാ |

അതോ ജ്യായാഗ്ശ്ച പുരുഷഃ ॥ 1 ॥

പാദോന്യസ്യ വിശ്വാ ഭൂതാനി |

ത്രിപാദസ്യാംഗുതം ദിവീ |

ത്രിപാദൂർധ്വ ഉദൈത്പുരുഷഃ |

പാദോന്യസ്യഹാദ്വാത്പുനഃ |

തതോ വിഷ്വംവ്യക്രാമത് |

സാശനാനശനേ അഭി |

തസ്മാദ്വിരാഡ്ജായത |
വിരാജോ അധി പുരുഷഃ |
സ ജാതോ അത്യരിചൃത |
പശ്യാദ്ഭുമിമഥോ പുരഃ || 2 ||

യത്പുരുഷേണ ഹവിഷാ |
ദേവാ യജ്ഞമതൻവത |
വസന്തോ അന്യാസീദാജ്യം |
ഗ്രീഷ്മ ഇധ്മശ്ശരദ്ധവിഃ |
സപ്താസ്യസൻപരിധയഃ |
ത്രിസ്തപത സമിധഃ കൃതാഃ |
ദേവാ യദ്രജ്ഞം തൻവാനാഃ |
അബധ്നൻപുരുഷം പശും |
തം യജ്ഞം ബർഹിഷി പ്രൗക്ഷന് |
പുരുഷം ജാതമഗ്രതഃ || 3 ||

തേൻ ദേവാ അയജ്ഞത |
സാധ്യാ ഋഷയശ്ച യേ |
തസ്മാദ്യജ്ഞാഥ്സർവഹൃതഃ |
സംഭൃതം പൃഷദ്രാജ്യം |
പശൂഗ്സതാഗ്ശ്ചക്രേ വായവ്യാന് |
ആരംയാൻഗ്രാംയാശ്ച യേ |

തസ്മാദ്യജ്ഞാഥ്സർവഹൃതഃ |
ഋചസ്സാമാനി ജജ്ഞിരേ |
ഛന്ദാഗ്ംസി ജജ്ഞിരേ തസ്മാത് |
യജുസ്തസ്മാദജായത || 4 ||

തസ്മാദശ്യാ അജായന്ത |
യേ കേ ചോഭയാദതഃ |
ഗാവോ ഹ ജജ്ഞിരേ തസ്മാത് |
തസ്മാജ്ജാതാ അജാവയഃ |
യത്പുരുഷം വ്യദധുഃ |
കൃതിയാ വ്യകൽപയൻ |
മുഖം കിമസ്യ കൗ ബാഹു |
കാവുരു പാദാവുച്യേതേ |
ബ്രാഹ്മണാസ്യ മുഖമാസീത് |
ബാഹു രാജന്യഃ കൃതഃ || 5 ||

ഊരു തദസ്യ യദ്വൈശ്വഃ |
പദ്ഭ്യാഗ്ം ശുഭ്രോ അജായന്ത |
ചന്ദ്രമാ മനസോ ജാതഃ |
ചക്ഷോസ്സുർയോ അജായന്ത |
മുഖാദിന്ദ്രശ്ചാഗ്നിശ്ച |
പ്രാഠഭദ്രായുർജായന്ത |

നാഭ്യാ ആസീദന്തരീക്ഷം |
ശ്രീർഷ്ണോ ദ്യൗസ്സമ്വർതത |
പദ്ഭ്യാം ഭൂമിർദിശശ്ശോത്രോത് |
തഥാ ലോകാഗ്ം അകൽപയൻ || 6 ||

വേദാഹമേതം പുരുഷം മഹാന്തം |
ആദിത്യവർണ്ണം തമസസ്തു പാരേ |
സർവ്വം ഇ രൂപാണി വിചിത്യ ധീരഃ |
നാമാനി കൃത്യാഭിവിദന് യദാസ്മതേ |
ധാതാ പുരസ്താദ്യമുദാജഹാർ |
ശക്രഃ പ്രവിദ്വാൻപ്രദിശശ്ചത്സ്രഃ |
തമേവം വിദ്വാനംഗത് ഇഹ ഭവതി |
നാൻയഃ പന്ഥാ അയനായ വിദ്യതേ |
യജേന്തൻ യജന്തമയജന്ത ഭേവാഃ |
താനി ധർമ്മം ഇ പ്രഥമാൻയാസൻ |
തേ ഹ നാകം മഹിമാൻസ്സചന്തേ |
യത്ര പുർവ്വേ സാധ്യാസ്സന്തി ഭേവാഃ || 7 ||

അദ്ഭ്യസ്സംഭൂതഃ പൃഥിവൈ രസാച്ച |
വിശ്വകർമ്മണസ്സമ്വർതതാധി |
തസ്യ തൃഷ്ടാ വിദധ്ദ്രൂപമേതി |
തത്പുരുഷസ്യ വിശ്വമാജാനമഗ്രേ |

വേദാഹമേതം പുരുഷം മഹാന്തം |
 ആദിത്യവർണ്ണം തമസുഃ പർസ്താത് |
 തമേവം വിദ്യാനംഗൃത ഇഹ ഭവതി |
 നാൻയഃ പന്ഥാ വിദ്യത്യേയനായ |
 പ്രജാപതിശ്ചരതി ഗർഭേ അന്തഃ |
 അജായമാനോ ബഹുധാ വിജായതേ || 8 ||

തസ്യ ധീരാഃ പരിജാനന്തി യോനീം |
 മരീചീനാം പദമിച്ഛന്തി വേധസുഃ |
 യോ ദേവേഭ്യ ആത്പതി |
 യോ ദേവാന്ാം പുരോഹിതഃ |
 പൂർവോ യോ ദേവേഭ്യോ ജാതഃ |
 നമോ രൂപായ ബ്രാഹ്മയേ |
 രൂപം ബ്രാഹ്മം ജനയന്തഃ |
 ദേവാ അഗ്രേ തദബ്രുവന് |
 യസ്ത്വൈവം ബ്രാഹ്മംഓ വിദ്യാത് |
 തസ്യ ദേവാ അസുൻവശേ || 9 ||

ഹീശ്വ തേ ലക്ഷ്മീശ്വ പത്ന്യ |
 അഹോരാത്രേ പാർശ്വേ |
 നക്ഷത്രാണി രൂപം |
 അശ്വിനൗ വ്യാത്തം |

ഇഷ്ടം മ്നിഷാണ |

ഭ്രമും മ്നിഷാണ |

സർവ്വം മ്നിഷാണ || 10 ||

|| ഇതി പുരുഷസൂക്തം സമാപ്തം ||